

Thiết kế dự án hiệu quả: Bộ câu hỏi khung chương trình Phát triển những câu hỏi tốt

Xây dựng câu hỏi nhằm đến tư duy bậc cao

Việc phát triển Các câu hỏi khái quát và câu hỏi bài học hiệu quả phải được thực hành. Jay McTighe and Grant Wiggins, đồng tác giả của chuyên khảo "Hiểu thông qua thiết kế" (1998), cho rằng để phát triển khả năng hiểu, liên hệ vấn đề và tập trung tìm kiếm thông tin của học sinh, giáo viên nên xây dựng những bài học xoay quanh câu hỏi về nội dung kiến thức. Điều này có nghĩa là cần phải xây dựng được một cái nhìn khái quát toàn bài, mở rộng các chủ đề, và bao quát toàn bộ những khái niệm trọng tâm của bài học.

Điểm xuất phát là việc xem xét từ các tiêu chuẩn và suy nghĩ về chủ đề chính nhất của môn học. Sau đó bắt đầu xây dựng hệ thống câu hỏi yêu cầu học sinh phải đưa ra quyết định hoặc lập kế hoạch hành động liên quan đến những khái niệm lớn này.

Ví dụ

Hoạt động	Ví dụ
Xem nội dung tiêu chuẩn	Tiêu chuẩn của môn khoa học xã hội đối với học sinh khối lớp 4: <i>các nhà doanh nghiệp là những người mạo hiểm trong việc tổ chức sản xuất nguồn tài nguyên để tạo ra hàng hoá và các dịch vụ. Lợi nhuận là động cơ quan trọng nhất khuyến khích các doanh nhân chấp nhận mạo hiểm có thể thất bại trong kinh doanh.</i>
Xác định chủ đề môn học chung có liên quan đến các tiêu chuẩn	<i>Đối đầu với những rủi ro</i>
Động não về những câu hỏi có liên quan đến chủ đề mà đòi hỏi đưa ra quyết định hay hoạch định	Đưa ra quyết định: <i>Có đáng để mạo hiểm hay không? Tại sao chúng ta phải mạo hiểm?</i> Kế hoạch hành động: <i>Làm sao chúng ta có thể giảm bớt những rủi ro?</i>

Đảm bảo rằng sẽ có đủ thời gian để hiểu và trả lời cho từng câu hỏi. Lúc bắt đầu đừng lo lắng về cách hỏi hay ngôn ngữ, hoặc câu hỏi đó là câu hỏi khái quát hay câu hỏi bài học; hãy tập trung và xem xét từ chính bản thân liệu nó có yêu cầu những kĩ năng tư duy bậc cao hơn không. Nên nhớ rằng, câu hỏi khái quát và câu hỏi bài học thật sự hiệu quả sẽ là động lực cho học sinh, thúc đẩy việc tìm kiếm thông tin, tập trung vào các kĩ năng tư duy bậc cao, tập trung vào những kiến thức mà thầy cô muốn học sinh của mình phải học và nhớ.

Nếu thầy cô muốn phát triển câu hỏi của mình, hãy thử như sau. Dùng bảng danh mục sau để xác định liệu mỗi câu hỏi đó có đáp án mở hay không, liệu có kích thích học sinh suy nghĩ thật sự hay không.

- Câu hỏi có thể dùng cho thảo luận ban đầu hoặc cho một vấn đề khó hay không?
- Những câu hỏi này có phát huy kích thích óc tò mò, khuyến khích khám phá ý tưởng hay khiến học sinh quan tâm không?
- Những câu hỏi này có đặt ra thách thức hợp lý, có đòi hỏi học sinh tự hình thành ý nghĩa cùng với những thông tin mà các em đã thu thập được không?

- Những đối tượng khác nhau có trả lời câu hỏi đó theo cách khác nhau hay không, câu hỏi có cho phép các cách tiếp cận sáng tạo và đáp án duy nhất không?
- Câu hỏi có đòi hỏi học sinh trả lời "tại sao" và "như thế nào" không?
- Câu hỏi có giúp mở điểm mấu chốt của môn học không?
- Câu hỏi có liên quan đến một khía cạnh nào đó về cuộc sống của học sinh không?
- Câu hỏi có đòi hỏi học sinh phân tích tư duy của chính các em không?

Khi thầy cô đã tiến hành đánh giá các câu hỏi, hãy sửa chữa và sắp xếp lại nếu thấy cần thiết. Nên nhớ hãy diễn đạt bằng ngôn ngữ hấp dẫn đối với học sinh. Hãy để câu hỏi của thầy cô mở ra mọi lúc và khi thích hợp hãy cho học sinh tự phát triển câu hỏi.

Cuối cùng, thầy cô hãy đặt câu hỏi khái quát và câu hỏi bài học. Khi thực hiện công việc này, thầy cô chắc chắn sẽ phát hiện ra rằng bài học của mình đã có mục đích và chiều sâu chưa từng có, một quá trình dạy học thực sự chưa từng được biết đến. Nếu dẫn dắt học sinh vào cách học tương tác được kích thích bởi các câu hỏi thực hành, thầy cô đã nuôi dưỡng được những người biết học suốt đời.

Tài nguyên

Wiggins, G. and McTighe, J . (1998). *Hiểu thông qua thiết kế*. Alexandria, VA: ASCD.